

MON INVESTMENT YÖNETİM KURULU BAŞKANI OSMAN NURİ ÖNÜĞÖREN

# Sömürge mantıklı yatırımcı istenmiyor

**AFRİKA** insanı artık o eski uzun yıllardır sömürge mantıklı kişilerle değil, adil paylaşım düşünün, ortak iş birliği ve kardeşliği hedefleyen, yapıcı ve geliştirici yatırımcıları bekliyor.



**A**frika pazarı; çok geniş, bereketli ve bakir. Haritaya baktığımızda dünya topraklarının ikinci en büyük kıtası olduğu halde sadece 1 milyarın üzerinde nüfusa sahip. Şu anda Afrika'da en çok varlık gösteren yükselen güçlere baktığımızda Türkiye, Çin Brezilya ve Hindistan sıralamasında ilk dörtte. Bunu Türk iş insanı ile en ön plana çıkarabiliriz. Türkiye ile Afrika ilişkileri son on beş yılda olağan dışı bir artış gösterdi. Bugün diplomatik temsilciliklerimiz 12'den 39'a yükselmiş, Türk Hava Yolları 32 ülkede 51 noktaya direkt uçmakta. Ticaret hacmimiz 2003 yılında 5.5 milyar dolar iken bugün 20 milyar doları aştı. Türk yatırımcılarını Afrika'da 1.5 trilyon dolarlık fırsat dolu bir pazar bekliyor. Özellikle Sahra Altı Afrika, ülkelerinde doğal gaz ve yenilebilir enerji yatırım potansiyeli ve altyapı yatırımları Türk firmaları için çok büyük fırsatlar sunmakta. Aynı şekilde dünyada ekilebilir tarım arazilerininin 3'te 1'inin Afrika'da olması tarım yatırımları açısından kıtayı en öne çekmekte.

#### Kazan-kazan felsefesi

Net bir şekilde şunu söyleyebilirim; Afrika insanı artık o eski uzun yıllardır sömürge mantıklı kişilerle değil, adil paylaşım mantığında olan, ortak işbirliği ve kardeşliği hedefleyen, yapıcı ve geliştirici yatırımcıları bekliyor. En son Cumhurbaşkanımız ile Sudan seyahatinde gördüğüm yerli iş dünyasının arzusu; Türkler 'know-how'ı getirsinler, hem Türkiye'nin Afrika'ya açılan kapısı olalım, hem de doğal kaynaklarını sunalım ve ortakça elde edilen ürünleri tüm dünyaya pazarlayalım. Ülkemizin kazan- kazan felsefesi ile Afrika'ya yaptığı başarılı açılımlar sayesinde bu tür fırsatlar, Türk yatırımcıları için kıtanın birçok ülkesinde geçerli.

Afrika pazarında yatırım yapmanın zorluklarını değerlendirdiğimizde şunları söyleyebiliriz:

Kalifiye eleman eksikliği. Afrikalıların ticaret anlayışı her zaman bizim gibi olmayabilir. Güney Afrika hariç diğer ülkelerde henüz ticaret sistemine uygun ortam gelişmemiş. Bu ülkelerde yatırım düşünüldüğünde bizzat işin başında olmak gerekiyor. Gelişmiş ülkelerin çoğunda, yaşam standartlarının beklentilerin altında olduğunu da unutmamak lazım.

Zaman. Afrika zamanı veya zamanlaması gerçekten meşhur. Evdeki hesap çarşıya uymuyor. Yatırımcı bu



kıtada planladığı zamanı kesinlikle çarpan iki bazı ülkelerde üç olarak hareket etmesi lazım ki hayal kırıklığı olmasın. Afrika ülkelerinde bürokrasi ve kanunlar yatırımcının önüne büyük engeller çıkarabiliyor. Ben sekiz ay tapu devir işlemi beklediğimi biliyorum. Sermaye. Cebindeki son kuruşla Afrika'ya açılmayacaksınız. Kesinlikle finans desteği her daim hazır olacak. Aksi takdirde maceraya çıkmış olursunuz.

#### İlk pastaneler zincirini açtık

Biz aile şirketi olarak 1994 yılında Sudan'a ilk ekmek fırın makinaları ihracatı ile başlayıp ilk beyaz unlu mamulleri (pastaneler) zinciri açtık. Bunun yanında ülkede ilk ekmek ve gıda katkı maddeleri imalathanesini kurduk. Akabinde ülkenin ilk PVC alüminyum fabrikasını kurduk. Afrika gibi kıtada ilkleri yapmak çok büyük sıkıntıları beraberinde getiriyor. Sıkıntıları aşmak ise büyük çaba gerektiriyor. Biz zorlukları aşarak gelecek olan Türk yatırımcılara da alt yapıyı hazırlamış olduk.



## TÜM AFRIKA'NIN DOSTLARI DERNEĞİ

2015'te İstanbul'da kurduğumuz TADD'ın amacı; Afrika ülkeleri ile Türkiye arasında eğitim, sağlık ve ekonomi alanlarında iş birliğini artırmak, yardımlarda bulunmak ve Türkiye'de Afrika farkındalığını oluşturmak. Öncelikli insani yardımlar arasında yer alan içilebilir su ve gıda desteğinin yanı sıra asıl hedefimiz, yükselen kıta Afrika'nın gelişimine katkı sağlayacak projelerle ilerlemelerine destek olmak. Afrika ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, hem kıtanın küresel platformdaki yeri hem de Türkiye'ye sağlanacak faydalar açısından oldukça önemli. Büyük bir ekonomik sıçramanın eşliğinde bulunan kıtaya Türkiye'den işadamlarının ilgisini çekmek ve buradaki iş imkânlarını karşılıklı fırsatlara dönüştürmek, TADD Ekonomi Komisyonu'nun faaliyetleri arasında bulunuyor.

2003 yılında Johannesburg'da kurmuş olduğumuz inşaat firmamız ile Güney Afrika'nın birçok muhtelif yerlerinde özel konut inşaatları yaptık. Bunun yanında kıtada bulunan birçok ham madde, kömür, deri, elmas ürünlerini Türkiye'ye ihraç edip, ülkemizden tekstil ve inşaat malzemelerini ithal ettik.

Öncelikle Afrika'da eğitimimi tamamlamam, orada farklı kültürden insanlarla tanışarak iş birliği yapmam, dillerini öğrenmem benim için büyük bir şans oldu. İsmimi taşıdığım rahmetli dedem çok küçük yaşta memleketinden çıkıp Ankara sonrasında İstanbul'a gelerek ticari hayatında büyük başarılarla imza atmış. Babam ise genç yaşlarda Afrika'ya açılarak hep ilkleri başlatmış. Ben de edindiğim tecrübelerle nasıl gelişim sağlayabileceğimi göz önüne alarak, Türkiye'de inşaat sektöründe yabancı ortaklıklar ile faaliyet göstermeye başladım.

## Yeni yatırım planlarımız var

Afrika pazarına yönelik birçok planımız var. Ayırdığımız bütçe esnasında yasal kurallarını beklediğimiz projelerimiz mevcut. Güney Afrika'daki ekibimizin inşaat sektöründe takip ettiği işler var. Sudan'da yeni yatırımlar için saha araştırmalarımız devam ediyor. Bir yandan kurduğumuz derneklerin Afrika'daki insani yardım organizasyonu kapsamında projelerini arttırarak insanların; suya, eğitime ve sağlığa kavuşmalarını sağlıyoruz.

Geçen yıl Port-Sudan'da talk madeni üzerine yatırım çalışmalarına başladık. Maden tesisini kurup ve aynı zamanda orada mikronize ederek dünyaya satılacak bir şekilde planımız var. Ancak yerli bürokrasi biraz yavaş işliyor. Güney Afrika'nın Johannesburg şehrinde imar durumunu beklediğimiz mülk bize ait olan çok özel bir yerimiz var. En kısa zamanda inşaat sektöründe tekrar bir çalışma yürütmeyi planlıyoruz.

## Afrika pazarına uluslararası yatırımcıların ilgisi nasıl?

Birçok insan Afrika'nın yoksul ve zor bir kıta olduğunu ve yatırım yapmanın anlamı olmadığını düşünürken; birçoğu da geleceğin piyasasının bu kıtada olduğunun farkında. Afrika pazarına ilgisi artan ülke sayısı gittikçe artıyor. 25 yıl içerisinde 1.2 milyar nüfusun ikiye katlanması ve ekonomisinin yıllık yüzde 5 büyümesi bekleniyor. Öte yandan kıtanın doğal zenginlikleri konusunda farkındalık da var. Dev şirketler, bu zenginliklere erişmek için pazara giriş yapıyor. Birkaç ay önce Sudan'dan bir bakan dostum, şunları anlattı; "AB üyesi ülkeler, 2018 yılı için Afrika'ya 44 milyar dolarlık bütçe ayırdı. Çinlilerin, Afrika'ya yaptığı yatırımlar 100 milyar doları geçti ve bu rakamlar daha da güçlenecek. ABD, Japonya, Koreliler aynı şekilde." FD

